C/2025/106

10.1.2025

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Sosiaalisen suojelun epätasainen kattavuus yleensä ja etenkin nk. työn uusien muotojen ja epätyypillisten työsuhteiden osalta

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2025/106)

Esittelijä: **María del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Neuvonantaja(t)	Anna KWIATKIEWICZ (ryhmä I:n neuvonantaja) Cristóbal MOLINA NAVARRETE (esittelijän neuvonantaja, ryhmä II)
Komitean täysistunnon päätös	15.2.2024
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus”
Hyväksyminen jaostossa	3.10.2024
Hyväksyminen täysistunnossa	23.10.2024
Täysistunnon numero	591
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	140/13/51

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) muistuttaa, että Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden tavoitteena on, ottaen huomioon sosiaaliset perusoikeudet sellaisina kuin ne ovat Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa, korkean työllisyystason edistäminen, elin- ja työolojen kohentaminen sekä ”riittävä sosiaalinen suojeleminen” (EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 151 artikla). Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteessa 12 todetaan puolestaan, että työntekijöillä ja ”vastaavin ehdoin” myös itsenäisillä ammatinharjoittajilla on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta ”oikeus riittävään sosiaaliseen suojeluun”.

1.2 ETSK panee merkille, että kilpailuvetoisimmissa talouksissa ja dynaamisimmilla työmarkkinoilla, kuten Euroopan unionissa ja sen jäsenvaltioissa, on jo vuosikymmenten ajan ilmennyt niin kutsuttuja epätyypillisiä työsuhteita. Tämä on todettu Euroopan komission äskettäin antamassa kertomuksessa, jossa vahvistetaan, että niiden määrä kattaa yli kolmasosan Euroopan unionin työvoimasta. Siirtyminen tavanomaisista työsuhteista epätyypillisiin työsuhteisiin johtuu ILO:n asiaa koskevien raporttien mukaan monista syistä, jotka yleistyvät edelleen: globalisaatiosta, yritysten organisaatioinnovaatioista, digitalisaatiosta, sosiaalisen edistyksen edellytyksistä sekä työsuhteisiin sovellettavan lainsäädännön muutoksista ja puutteista.

1.3 ETSK panee merkille saatavilla oleviin tutkimuksiin pohjautuvan instituutioiden (ILO, komissio, neuvosto ja Euroopan parlamentti) yhteisymmärryksen siitä, että epätyypilliseksi työksi on luettava sekä kaikki sellaiset työn muodot, jotka eivät sovi tavanomaisen työsuhteen (palkkatyö ja työnantajan alaisuudessa tehtävä työ, kokoaikainen työ, vakituinen työsuhde) määritelmään, että uudet työn muodot (tilapäinen työ, osa-aikatyö, pätkätyö, keikkatyö, alustatyö, näennäistyösuhteet, itsenäinen ammatinharjoittaminen taloudellisessa riippuvuussuhteessa tai taloudellisesti haavoittuvassa asemassa). ILO tekee selvän eron epätyypillisten työsuhteiden ja epävarmojen työsuhteiden välille. Epätyypillisissä työsuhteissa olevat työntekijät eivät kuitenkaan nauti samaa suojelun tasoa kuin tavanomaisissa työsuhteissa olevat, sillä monissa tapauksissa heille ei taata oikeutta riittäviin ja pysyviin etuuksiin.

1.4 ETSK muistuttaa, että lähes kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat ratifioineet Euroopan sosiaalisen peruskirjan (ainakin vuoden 1961 version) eli hyväksyneet peruskirjan 12 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisen sitoumuksen pyrkiä ”pitämään sosiaaliturvajärjestelmänsä tyydyttävällä tasolla, vähintään Euroopan sosiaaliturvakoodin ratifioimisen edellyttämällä tasolla” ja ”asteittain nostamaan sosiaaliturvajärjestelmänsä tasoa”. ETSK pyytääkin EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita varmistamaan toimivaltuuksiensa mukaisesti ja käytyään työmarkkinaosapuolten kanssa asianmukaisilla tasoilla vuoropuhelua, että sosiaalisen suojelun järjestelmät mukautetaan myös epätyypillisiin työn muotoihin ja niillä taataan sosiaalisen suojelun kattavuus ja riittävät ja pysyvät etuudet kunnollisten työnteon edellytysten ja ihmisarvoisen elämän varmistamiseksi.

1.5 Sulkematta pois mahdollisuutta harkita säädöksen antamista ETSK katsoo, että neuvoston suositus jäsenvaltioille sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta mahdollistaa edistymisen seuraavissa asioissa:

a) asianmukaiset sosiaaliturvajärjestelmät (virallisessa kattavuudessa ilmenevien aukkojen paikkaaminen)

b) kerrytettävät tai järjestelmien välillä siirtokelpoiset oikeudet (tosiasiallinen kattavuus)

c) riittävät etuudet, joissa on oikeasuhteiset omavastuuosuudet (riittävyys)

d) asianmukainen tiedotus oikeuksista ja velvollisuuksista (avoimuus).

1.6 Riittävät ja kestäväpohjaiset sosiaalisen suojelun järjestelmät ovat ILO:n mallin mukaan elämänlaadun olennainen edellytys. ETSK pitääkin tarpeellisena, että jäsenvaltiot edistävät sellaisten sosiaalisen suojelun järjestelmien kehittämistä kansallisten käytäntöjen mukaisesti, joissa ei keskitytä vain – tavanomaisissa tai epätyypillisissä työsuhteissa oleviin – työntekijöihin vaan kaikkiin kansalaisiin. Järjestelmässä olisi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteen 14 mukaisesti myönnettävä vähimmäistoimeentulo niille, jotka eivät kykene työskentelemään, ja siihen olisi sisällyttävä kannustimia ja tukea työkykyisten työhönpaluulle. Kaikissa tilanteissa olisi taattava riittävä suojelu ja järjestelmän taloudellinen kestävyys.

1.7 Edistyksen rahoittamiseksi ETSK kehottaa jäsenvaltioita tarkastelemaan sosiaalisen suojelun järjestelmien rahoituslähteitä läpikotaisin ja kattavasti ja varmistamaan, että järjestelmien taloudellinen kestävyys on turvattu työpaikkojen luomista vaarantamatta. EU voi tukea jäsenvaltioita tässä työssä auttamalla niitä vaihtamaan kokemuksia kansallisten sosiaalisen suojelun järjestelmien muutoksista tai uudistuksista.

1.8 ETSK myöntää, että pääasiallinen toimivalta sosiaalisen suojelun järjestelmien mukauttamisesta talouden ja työmarkkinoiden muutoksiin kuuluu jäsenvaltioille yhteistyössä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelurakenteiden kanssa. EU:n olisi silti toissijaisuusperiaatteen rajoissa tehtävä enemmän auttaakseen jäsenvaltioita poistamaan suurimmiksi osoittautuneita esteitä ja tarkastelemaan ja tarvittaessa korjaamaan sosiaalisen suojelun epäkohtia epätyypillisten työsuhteiden osalta, jotta tällaisen työn tekijöille voitaisiin turvata riittävät ja pysyvät, tavanomaisia työsuhteita vastaavat etuudet heikentämättä kuitenkaan epätyypillisten työsuhteiden joustavuusetuja yritysten ja työntekijöiden näkökulmasta.

1.9 ETSK toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuin ja kansalliset tuomioistuimet asettavat rajaavia ehtoja sosiaalisessa suojelussa ilmenevien sukupuolten välisten erojen korjaamiselle kansallisessa lainsäädännössä säädettävillä positiivisilla erityistoimilla. Komitea ehdottaa siksi, että komissio ja neuvosto uudistaisivat direktiiviä 79/7/EY ([1]) ja saattaisivat sen ajan tasalle. ETSK kehottaakin komissiota tekemään mahdollisimman pian arvioinnin direktiivin 79/7/EY täytäntöönpanosta ja ehdottamaan tarvittaessa neuvostolle ja Euroopan parlamentille tarkoituksenmukaisimmiksi katsomiaan uudistuksia, joilla edistettäisiin sitä, että jäsenvaltiot todella korjaisivat nämä eroavaisuudet työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kautta SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

1.10 ETSK katsoo, että kokemustenvaihto jäsenvaltioiden kesken on hyödyllinen apukeino, jonka avulla voidaan kehittää parhaita käytänteitä kansallisten sosiaalisen suojelun järjestelmien mukauttamiseksi nykyaikaisiin työmarkkinoihin, joilla esiintyy monia erilaisia sopimustyyppejä ja työehtojärjestelyjä, joista 40 prosenttia ([2]) on epätyypillisiä. Näin saataisiin korjattua mahdollisia epätasaisuusongelmia. Komitea kehottaakin komissiota luomaan tilaisuuksia vastavuoroista oppimista varten ja helpottamaan kansallisten työmarkkinaosapuolten ja ETSK:n osallistumista niihin.

([1]) Neuvoston direktiivi 79/7/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1978, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä (EYVL L 6, 10.1.1979., s. 24).

([2]) Komission kertomus neuvostolle sosiaalisen suojelun saatavuutta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta koskevan neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta, Bryssel, 31.1.2023, COM(2023) 43 final.

2. **Lausunnon tausta, perustelut ja pääsisältö**

2.1 Riittävän sosiaalisen suojelun takaaminen kaikille kuuluu ihmisarvoisen työn käsitteeseen. Tämä on vahvistettu ETSK:n lausunnossa Euroopan komission tiedonannosta ”Ihmisarvoinen työ kaikkialla maailmassa”. ([3])

2.2 Euroopan unionin kestävä tulevaisuus voidaan turvata vain selkeästi kilpailuvetoisen talousjärjestelmän ja vahvan sosiaalisen ulottuvuuden yhdistelmällä. ETSK vaatiikin parantamaan kaikille kuuluvaa sosiaalista suojelua Euroopan sosiaalisen mallin olennaisena ja välttämättömänä osana. Tätä suositellaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanosta annetussa lausunnossa, jonka mukaan sosiaalisen suojelun järjestelmistä olisi tehtävä vakavaraisia, luotettavia, tarkoituksenmukaisia ja riittäviä ([4]) erilaisia kansallisia perinteitä ja toimivallanjakoa kunnioittaen.

2.3 ETSK panee merkille selkeän siirtymisen tavanomaisista työn muodoista (palkkatyö, toistaiseksi jatkuva työsuhde, kokoaikatyö) epätyypillisiin työn muotoihin, jotka ovat joko perinteisiä (osa-aikatyö, kausityö, pätkätyö) tai uusia (työ digitaalisilla alustoilla, itsenäinen ammatinharjoittaminen taloudellisessa riippuvuussuhteessa tai taloudellisesti haavoittuvassa asemassa ([5])) (ILO, 2016 ([6]), Eurofound, 2017 ([7]), neuvosto, 2019 ([8]), ja komissio, 2023 ([9])). Kaikissa näissä prosesseissa näkyvät työelämän muutokset, makrotaloudelliset vaihtelut ja kriisit sekä sääntelyuudistukset.

2.4 ETSK on jo ilmaissut kannattavansa avoimuutta ja ennakoitavuutta koskevien edellytysten tiukentamista työelämään sovellettavassa unionin ja jäsenvaltioiden lainsäädännössä työntekijöiden ja erityisesti epätyypillisissä työsuhteissa olevien työntekijöiden hyväksi. ([10]) Avoimuuden edellytykset koskevat myös sosiaalista suojelua.

2.5 EU:n toimielimet varoittavat, että talouden ja työmarkkinoiden kehittyessä tähän suuntaan nämä epätyypilliset työn muodot toki tarjoavat joustavuutta yritysten ja yksittäisten ihmisten elämän organisointiin, mutta aiheuttavat myös taloudelliseen epävarmuuteen liittyviä riskejä. Lisäksi kuten komissio (2023) ja ILO (2016) ovat varoittaneet, sosiaalisen suojelun aukot voivat vaikuttaa kielteisesti koko talouteen ja yhteiskuntaan, koska ne heikentävät kysyntää kotimarkkinoilla, investointeja inhimilliseen pääomaan sekä sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

2.6 ETSK on neuvoston ja komission kanssa samaa mieltä siitä, että sosiaalisen suojelun järjestelmissä epätyypillisten työn muotojen osalta edelleen ilmenevät puutteet syventävät sukupolvien, sukupuolten ja yhteiskuntaryhmien välisiä kuiluja. Potentiaalisen sosiaalisen eriarvoisuuden pääsyy on se, että epätyypillisissä työsuhteissa on enimmäkseen nuoria, maahanmuuttajia ja naisia, eli kausityötä, osa-aikatyötä, pätkätyötä, keikkatyötä, nollatuntisopimuksiin perustuvaa työtä jne. tekevät valtaosin näihin ryhmiin kuuluvat henkilöt.

2.7 ETSK on ILO:n antaman ehdotuksen kanssa samoilla linjoilla siitä, että eriarvoisuutta, myös sosiaalisessa suojelussa ilmenevää sukupuolten epätasa-arvoa, pystyttäisiin vähentämään merkittävästi, jos sosiaalisen suojelun kattavuudessa ilmeneviä aukkoja, jotka koskevat epätyypillisiä työn muotoja ja myös itsenäistä ammatinharjoittamista, erityisesti taloudellisessa riippuvuussuhteessa tai haavoittuvassa asemassa olevia itsenäisiä ammatinharjoittajia, paikattaisiin yhdistelemällä tarvittavia lainsäädäntö- ja muita uudistuksia, politiikkatoimia ja taloudellista tukea. ([11])

([3]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ihmisarvoinen työ kaikkialla maailmassa” (COM(2022) 66 final) (EUVL C 486, 21.12.2022, s. 149).
([4]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari – täytäntöönpanon alkuvaiheen arviointi ja suosituksia tulevaisuutta varten” (oma-aloitteinen lausunto) (EUVL C 14, 15.1.2020, s. 1).
([5]) https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2023-04/Study-on-the-extent-of-dependent-self-employment-in-the-EU.pdf.
([6]) https://www.ilo.org/publications/non-standard-employment-around-world-understanding-challenges-shaping.
([7]) https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2017/non-standard-forms-employment-recent-trends-and-future-prospects.
([8]) EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1.
([9]) COM(2023) 43 final.
([10]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston suositukseksi sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta” (COM(2018) 132 final) (EUVL C 440, 6.12.2018, s. 135).
([11]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Sukupuolten tasa-arvo Euroopan työmarkkinoilla” (Euroopan parlamentin pyytämä valmisteleva lausunto) (EUVL C 110, 22.3.2019, s. 26).

2.8 ETSK panee merkille komission kertomuksen ([12]) neuvostolle sosiaalisen suojelun saatavuutta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta koskevan neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta: sen mukaan vuonna 2021 lähes 40 prosenttia EU:n työvoimasta oli epätyypillisissä työsuhteissa. Lähes miljoona itsenäistä ammatinharjoittajaa on taloudellisessa riippuvuussuhteessa. ETSK panee merkille aihetta käsittelevän merkittävän kansainvälisen oikeuskirjallisuuden ([13]), johon komissio viittaa ja jonka mukaan useimmat sosiaaliturvajärjestelmät eivät kata riittävän hyvin tällaisissa epätyypillisissä työsuhteissa olevia työntekijöitä.

2.9 ETSK toteaa, että ILO on huolissaan myös epätyypillisten työn muotojen aiheuttamasta suuremmasta taloudellisen epävarmuuden riskistä, ja ehdottaa sen torjumiseksi lainsäädännöllisiä ja poliittisia toimenpiteitä, jotka eivät veisi epätyypillisissä työsuhteissa olevilta tilanteen tarjoamaa joustavuutta mutta turvaisivat riittävän sosiaalisen suojelun (oikeus suojeluun, tosiasiallinen kattavuus, riittävyys ja avoimuus). ([14]) Modernit työmarkkinat tarjoavat toki enemmän ja parempia mahdollisuuksia, mutta niillä ilmenee myös monenlaisia tilanteita, joissa sosiaalinen suojelu on puutteellista. ETSK onkin sitä mieltä, että EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden olisi toimivaltuuksiensa mukaisesti ja käytyään työmarkkinaosapuolten kanssa asianmukaisilla tasoilla vuoropuhelua tehtävä enemmän sen varmistamiseksi, että sosiaalisen suojelun järjestelmät soveltuvat myös epätyypillisiin työn muotoihin ja niillä taataan sosiaalisen suojelun kattavuus ja riittävät ja pysyvät etuudet kunnollisten työnteon edellytysten ja ihmisarvoisen elämän varmistamiseksi. Sosiaaliturvajärjestelmien kestävyys edellyttää vakaata ja korkeaa työllisyysastetta.

3. **Tilanne Euroopassa sekä institutionaaliset ja tieteelliset näkemykset**

3.1 ETSK muistuttaa, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteen 12 mukaan kaikilla työntekijöillä on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta ”oikeus riittävään sosiaaliseen suojeluun”. Sama oikeus on vastaavin ehdoin myös itsenäisillä ammatinharjoittajilla. Jäsenvaltioita olisikin kannustettava uudistamaan kansallisia sosiaalisen suojelun järjestelmiään niin, että ne turvaisivat sosiaalisen suojelun saatavuuden kaikille työsuhteen tyypistä riippumatta, myös itsenäisille ammatinharjoittajille, ja niitä olisi tuettava tässä työssä. Epätyypillisissä työsuhteissa olevilla työntekijöillä pitäisi siis olla vastaava sosiaalinen suoja kuin tavanomaisissa työsuhteissa olevilla työntekijöillä, eli oikeus riittäviin ja pysyviin etuuksiin, suhteutettuna heidän panokseensa.

3.2 Tämän sosiaalipoliittisen tavoitteen panemiseksi täytäntöön työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (EPSCO) antoi 8. marraskuuta 2019 suosituksen sosiaalisen suojelun saatavuudesta ([15]). Siinä kehotetaan jäsenvaltioita turvaamaan kaikille työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille

a) sosiaaliturvajärjestelmät (virallisessa kattavuudessa ilmenevien aukkojen paikkaaminen)

b) kerrytettävät tai järjestelmien välillä siirtokelpoiset oikeudet (tosiasiallinen kattavuus)

c) riittävät etuudet, joissa on oikeasuhteiset omavastuuosuudet (riittävyys)

d) asianmukainen tiedotus oikeuksista ja velvollisuuksista (avoimuus).

3.3 Neuvoston suosituksen 19 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot panevat esitetyt periaatteet täytäntöön ja toimittavat suunnitelman kansallisella tasolla toteutettavista toimenpiteistä. Kaikki jäsenvaltiot Luxemburgia lukuun ottamatta olivat joulukuussa 2022 esittäneet kansallisen täytäntöönpanosuunnitelmansa. Kansallisista suunnitelmista keskusteltiin EPSCO-neuvostossa joulukuussa 2021 eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä ja toukokuussa 2022 sosiaalisen suojelun komiteassa. Myös työmarkkinaosapuolia kuultiin (toukokuussa 2022).

([12]) COM(2023) 43 final.

([13]) Spasova, S., et al., *Access to Social Protection for People Working on Non-Standard Contracts and as Self-Employed in Europe. A Study of National Policies, report from the European Social Policy Network for the European Commission*, Luxemburg, 2017; Westerveld, M., ja Olivier, M., (dir.), *Social Security Outside the Realm of the Employment Contract'Informal Work and Employee-like Workers*, Cheltenham, Edward Elgar, 2019; Daugareilh, I., ”Introduction: social protection for digital platform workers in Europe”, *International Social Security Review*, vol. 74, N:o 3-4, erityispainos, 2021, s. 5–12.

([14]) *Non-standard employment around the world: Understanding challenges, shaping prospects*, Geneve, ILO, 2016, s. 18–19.

([15]) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9478.

3.4 Komissio on tarkastellut suosituksen tavoitteiden tähänastista täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. ETSK panee merkille asiasta annetun kertomuksen ([16]) (tammikuulta 2023), jossa todetaan muutamia edistysaskeleita mutta myös monia puutteita. Kansallisten täytäntöönpanosuunnitelmien lisäksi komissio on ottanut huomioon kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät rakenneuudistustavoitteet, jotka liittyvät sosiaalisen suojelun parantamiseen epätyypillisissä työn muodoissa.

3.5 ETSK toteaa, että kansallisilla elpymis- ja palautumissuunnitelmilla nopeutetaan digitaalista ja vihreää siirtymää. Digitaalinen siirtymä edistää talouden laajentumista ja lisää digitaalialustoilla tehtävää työtä. Tätä kautta ihmisille tarjoutuu merkittäviä mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille ja hankkia lisätuloja ansiotulotason parantamiseksi, mutta samalla ilmenee sosiaalisen suojelun aukkoja, joiden vuoksi ihmisarvoisen elämän edellytykset eivät välttämättä toteudu etenkään haavoittuvimmassa asemassa olevissa ryhmissä.

3.6 ETSK katsoo, että EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 151 artiklan mukaisen riittävän sosiaalisen suojelun tavoitteen saavuttamiseksi olisi pyrittävä nykyistä paremmin varmistamaan vihreän siirtymän oikeudenmukaisuus ja tehokkuus. Tämä edellyttää myös jäsenvaltioiden jo olemassa olevien sosiaalisten turvaverkkojen mukauttamista ja lujittamista Euroopan unionin tuella ja eri tasoilla käydyn työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun jälkeen, jotta voidaan kompensoida vaikutuksia, joita ilmastonmuutoksen torjunnalla on haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten, väestöryhmien ja alueiden hyvinvointiin.

3.7 Euroopan talouteen, yhteiskuntaan ja sosiaalisen suojelun järjestelmiin on vuoden 2022 alusta kohdistunut uusi haaste: taloudellisen ja geopoliittisen toimintaympäristön arvaamattomuus Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seurauksena. Edelleen jatkuvasta konfliktista aiheutuu uusia köyhyysriskejä jo ennestään heikossa asemassa oleville kotitalouksille ja vieläkin enemmän kotitalouksille, joiden jäsenet ovat heikosti koulutettuja, eivät työskentele kokoaikaisesti, ovat muissa työn muodoissa tai epätyypillisissä työsuhteissa tai ovat työelämän ulkopuolella. Tästä syystä on tarpeen edistää EU-ohjausjakson puitteissa sellaisia kansallisia sosiaalisen suojelun järjestelmiä, jotka ovat kestäviä ja osallistavia, sillä niistä on sekä yhteiskunnallista että taloudellista hyötyä. Järjestelmät ovat tärkeitä hyvin toimivien työmarkkinoiden kannalta, sillä ne tarjoavat tukea vaikeissa elämänvaiheissa, kuten sairauden tai työttömyyden tapauksessa. Järjestelmät myös tukevat siirtymistä työpaikasta toiseen ja lyhentävät työkykyisten henkilöiden työelämän ulkopuolella viettämiä jaksoja.

3.8 ETSK toteaa, että komissio ja neuvosto ovat vuodesta 2019 käynnistäneet useita aloitteita, myös lainsäädäntöaloitteita, jotka liittyvät epätyypillisissä työsuhteissa olevien suojeluun (riittävät vähimmäispalkat, riittävä vähimmäistoimeentulo aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi, direktiivi avoimista ja ennakoitavista työehdoista, mukaan lukien tiedotus sosiaaliturvasta, direktiivi alustatyön parantamisesta jne.).

3.9 ETSK panee merkille, että komissio seuraa sosiaaliseen suojeluun liittyviä asioita EU-ohjausjakson puitteissa. Apuna on myös sosiaalisen suojelun kehityksen seurantaväline (sosiaalisen suojelun komitean laatima väline, jonka avulla seurataan tärkeimpiä EU:n sosiaalisia kehityssuuntauksia), joka osoittaa joka vuosi, millä jäsenvaltioilla on erityisiä sosiaalisia haasteita sosiaalisen suojelun kattavuuden suhteen.

4. **Yleistä**

4.1 ETSK muistuttaa, että lähes kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat ratifioineet Euroopan sosiaalisen peruskirjan eli hyväksyneet peruskirjan 12 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisen sitoumuksen pyrkiä ”pitämään sosiaaliturvajärjestelmänsä tyydyttävällä tasolla, vähintään Euroopan sosiaaliturvakoodin ratifioimisen edellyttämällä tasolla” ja ”asteittain nostamaan sosiaaliturvajärjestelmänsä tasoa” ([17]). Ne ovat siis sitoutuneet mukautumaan jatkuvasti työmarkkinoiden muutoksiin kilpailuvetoisen talouden muuttuvissa tilanteissa, jotta kaikille voidaan taata samantasoinen sosiaalinen suojelu tarkoituksenmukaisten, riittävien ja kestävien järjestelmien avulla, ja niitä olisi tarvittaessa autettava tässä työssä.

4.2 ETSK toteaa komission kertomuksen (2023) perusteella, että valtaosa sosiaalisen suojelun järjestelmistä on edelleen suunniteltu perinteisissä tai tyypillisissä työsuhteissa oleville (maksuosuuksiin perustuva malli). Tämän seurauksena yhä suurempi osa työssäkäyvästä väestöstä on ilman riittävää sosiaalista suojelua. Tämä voi johtua joko riskialttiimmasta ja haavoittuvammasta asemasta työmarkkinoilla (olipa kyse palkansaajista tai itsenäisistä ammatinharjoittajista) tai työsuhteen tyypistä.

([16]) COM(2023) 43 final.
([17]) Euroopan sosiaalinen peruskirja (uudistettu).

4.3 ETSK panee merkille, että suositusta sovelletaan hyvin eri tavoin eri jäsenvaltioissa ja että alueelliset erot ovat suuria. ETSK jakaa komission huolen siitä, että vain pieni osa jäsenvaltioista puuttuu sosiaalisen suojelun tosiasiallisessa kattavuudessa ja riittävyydessä ja sen piiriin pääsemisessä ilmeneviin epäkohtiin kokonaisvaltaisesti ja johdonmukaisesti. Onkin ehdottoman tärkeää tehostaa ja vauhdittaa suosituksen täytäntöönpanoa hyvän hallintotavan periaatteiden pohjalta näiden puutteiden korjaamiseksi. Järjestelmien mukauttaminen sosiaalisen suojelun saatavuuden parantamiseksi kaikkien kannalta on pitkäaikainen prosessi, johon osallistuvat työmarkkinaosapuolet ja muut asiaankuuluvat kansalliset organisaatiot.

4.4 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että suosituksen antamisen jälkeistä edistystä mitataan objektiivisilla indikaattoreilla. Niitä olisi kuitenkin ajantasaistettava avoimuuden lisäämiseksi, sillä monia epätyypillisen työn muotoja, kuten maatalous- ja elintarvikealan kausityötä (tilapäiset työntekijät, siirtotyöläiset ja keikkatyöntekijät), koskevissa tiedoissa on puutteita. Käytössä olevien indikaattorien päivittäminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että ne ovat vertailukelpoisia ja tilastollisesti luotettavia.

4.5 ETSK panee merkille jäsenvaltioiden edustajien ja työmarkkinaosapuolten välisen tietojenvaihdon. Sosiaalisen suojelun piiriin pääsyä olisi kuitenkin valvottava paremmin kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, ja saatavilla olevia tietoja riskien toteutumisesta, etuuksien saamisesta sekä virallisen kattavuuden aukkojen ja riittävyydessä ilmenevien puutteiden määrällisestä arvioinnista olisi parannettava, sillä jäsenvaltioiden tilanteet ovat hyvin erilaisia. Jäsenvaltioita olisi myös kannustettava suunnittelemaan riittävät sosiaalisen suojelun järjestelmät itsenäisille ammatinharjoittajille, ja näitä olisi kannustettava tarttumaan kaikkiin tarjolla oleviin mahdollisuuksiin.

4.6 ETSK toteaa, että tietyillä sosiaalisen suojelun osa-alueilla on enemmän puutteita kuin toisilla. Tämä koskee esimerkiksi työttömyysetuuksia (13 jäsenvaltiota), sairauskorvauksia (11 jäsenvaltiota) ja äitiysetuuksia (9 jäsenvaltiota). Puutteellisesta suojasta kärsivät satunnaiset työntekijät, yksinkertaistetussa tai lyhytkestoisessa työsuhteessa olevat, tilapäiset työntekijät ja muunlaisissa maakohtaisissa erityistyösuhteissa olevat henkilöt. Kattavuudessa on puutteita ainakin yhdellä sosiaalisen suojelun osa-alueella myös itsenäisten ammatinharjoittajien kohdalla 19 jäsenvaltiossa ja ei-perinteisissä työsuhteissa olevien kohdalla 17 jäsenvaltiossa.

4.7 ETSK katsoo, että komission olisi tehtävä enemmän auttaakseen jäsenvaltioita poistamaan havaittuja esteitä ja tarkastelemaan ja tarvittaessa korjaamaan epätyypillisiin työsuhteisiin liittyviä sosiaalisen suojelun aukkoja. Työmarkkinoilla on säilytettävä riittävä joustavuus, ja on haasteellista samaan aikaan laajentaa suojelu (erityisesti työttömyys- ja työkyvyttömyysvakuutus) kattamaan itsenäiset ammatinharjoittajat ja erityisryhmät, kuten alustatyöntekijät, kotitaloustyöntekijät ja maataloustyöntekijät. Erilaiset hyvät käytännöt on syytä ottaa huomioon.

4.8 ETSK on tietoinen siitä, että toimenpiteet, joilla vähennetään epätyypillisiin työsuhteisiin turvautumista tinkimättä yritysten ja työntekijöiden joustonvarasta, ovat auttaneet paikkaamaan virallisen ja tosiasiallisen kattavuuden puutteita (esimerkiksi Alankomaissa, Puolassa ja Saksassa). Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa sosiaalisten ja verotuksellisten kannustimien karsiminen lyhytaikaisilta työsopimuksilta ja näennäisten itsenäisten ammatinharjoittajien sopimuksilta, alustatyön sääntely ja työlainsäädännön uudistaminen eriytymiseen puuttumiseksi. Oikea luokittelu takaa asianmukaisen sosiaalisen suojelun saatavuuden ja selkeyttää oikeudellista kehystä.

5. **Erityistä**

5.1 ETSK panee merkille komission kertomuksessa esitetyn yleiskuvan 26 kansallisesta täytäntöönpanosuunnitelmasta. Sen mukaan lähes kaikissa suunnitelmissa mainitaan olemassa tai jäljellä olevia puutteita sosiaalisen suojelun saatavuudessa kansallisella tasolla. Kuitenkin vain joka toisessa jäsenvaltiossa käsitellään kaikkia kohderyhmiä ja puutteiden tyyppejä. Jotkin jäsenvaltiot katsovat panneensa täytäntöön kaikki (Bulgaria ja Ruotsi) tai lähes kaikki (Itävalta, Puola, Ranska, Tšekki ja Unkari) suosituksen kehotukset.

5.2 ETSK toteaa huolestuneena myös, että täytäntöönpanoaikataulut (hyväksytyt tai suunnitellut) ovat hyvin erilaisia eri maissa: kymmenen maan kansallisessa täytäntöönpanosuunnitelmassa keskitytään yhteen keskeiseen poliittiseen tai lainsäädännölliseen toimenpiteeseen, 11 sisältää 3–8 toimenpidettä, ja ainoastaan Belgian suunnitelmassa ehdotetaan yli kolmeakymmentä toimenpidettä. Vain kolmetoista jäsenvaltiota mainitsee jo toteutettuja toimenpiteitä.

5.3 ETSK katsoo, että kansallisissa täytäntöönpanosuunnitelmissa olisi otettava huomioon vain tiettyjen rajattujen ryhmien sijaan kaikki epätyypillisissä työsuhteissa olevat työntekijäryhmät, ja kehottaa käymään läpi kaikki järjestelmät ja sosiaalisen suojelun alat mahdollisten aukkojen paikkaamiseksi. Jäsenvaltioista seitsemäntoista käsittelee sosiaalisen suojelun puutteita vain valikoivasti ja keskittyy itsenäisiin ammatinharjoittajiin.

5.4 ETSK toteaa komission kertomuksen perusteella, että muutamassa harvassa kansallisessa täytäntöönpanosuunnitelmassa (esimerkiksi Belgia, Kypros ja Viro) on yksityiskohtaisia tietoja kustakin suunnitellusta toimenpiteestä. Valtaosa jäsenvaltioista ei sen sijaan täsmennä tulevia toimenpiteitä. ETSK kehottaa komissiota vaatimaan, että suunnitelmissa esitettäisiin enemmän tietoja, ja arvioimaan niitä tarkemmin, jotta saataisiin parempia ja avoimempia indikaattoreita erilaisista epätyypillisiin työsuhteisiin liittyvistä tilanteista, aiheuttamatta kuitenkaan hallinnollisia lisärasitteita.

5.5 ETSK on huolissaan siitä, että vain harvoissa kansallisissa täytäntöönpanosuunnitelmissa mainitaan työmarkkinaosapuolten osallistuminen suunnitelmien laatimiseen ja että muihin sidosryhmiin, kuten kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin, ei juuri viitata. ETSK pyytää komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että kansalliset täytäntöönpanosuunnitelmat laaditaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun puitteissa yhdessä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa.

5.6 ETSK katsoo, että kansalliset täytäntöönpanosuunnitelmat voisivat olla tehokkaampia, jos komissio edellyttäisi niiltä selkeämpää yhteyttä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa kaavailtuihin politiikkatoimiin ja eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä toteutettaviin seurantatoimenpiteisiin. Tällainen kytkös maksimoisi niiden myönteisen vaikutuksen ja vähentäisi mahdollista epäjohdonmukaisuutta. Jäsenvaltioiden olisi saatava tähän asianmukaista tukea.

5.7 Riittävät ja kestäväpohjaiset sosiaalisen suojelun järjestelmät ovat ILO:n mallin mukaan elämänlaadun olennainen edellytys. ETSK pitääkin tarpeellisena kannustaa jäsenvaltioita edistämään sellaisten sosiaalisen suojelun järjestelmien kehittämistä, joissa ei keskitytä vain – tavanomaisissa tai epätyypillisissä työsuhteissa oleviin – työntekijöihin vaan kaikkiin kansalaisiin kansalliset käytännöt huomioon ottaen, jotta voitaisiin tarvittaessa edistyä kohti yleiskattavia järjestelmiä ja taata kaikissa tilanteissa riittävä suojelu ja järjestelmän taloudellinen kestävyys. ([18])

5.8 ETSK pyytää komissiota parantamaan maatalouselintarvikealan kausityöntekijöiden sosiaalista suojelua, jotta ihmisarvoinen työ ja elintarvikeomavaraisuus olisi mahdollista sovittaa yhteen. Sitä varten olisi myös edistettävä toimia, joissa jäsenvaltiot oppivat toisiltaan muun muassa pimeän työn torjunnasta.

5.9 ETSK toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuin ja kansalliset tuomioistuimet asettavat rajaavia ehtoja sosiaalisessa suojelussa ilmenevien sukupuolten välisten erojen korjaamiselle kansallisessa lainsäädännössä säädettävillä positiivisilla erityistoimilla. Komitea ehdottaa siksi, että komissio ja neuvosto uudistaisivat direktiiviä 79/7/EY ja saattaisivat sen ajan tasalle. ETSK kehottaakin komissiota tekemään mahdollisimman pian arvioinnin direktiivin 79/7/EY täytäntöönpanosta ja ehdottamaan tarvittaessa neuvostolle ja Euroopan parlamentille tarkoituksenmukaisimmiksi katsomiaan uudistuksia, joilla edistettäisiin sitä, että jäsenvaltiot todella korjaisivat nämä eroavaisuudet työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kautta SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

5.10 ETSK katsoo, että kokemustenvaihto jäsenvaltioiden kesken on hyödyllinen apukeino, jonka avulla voidaan kehittää parhaita käytänteitä kansallisten sosiaalisen suojelun järjestelmien mukauttamiseksi nykyaikaisiin työmarkkinoihin. Näin saataisiin korjattua mahdollisia epätasaisuusongelmia. Komitea kehottaakin komissiota luomaan tilaisuuksia vastavuoroista oppimista varten ja helpottamaan tilanteen mukaan kansallisten työmarkkinaosapuolten ja ETSK:n osallistumista niihin.

Bryssel 23. lokakuuta 2024.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE

([18]) Esimerkiksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteen 14 mukainen jäsenvaltioissa sovellettava vähimmäistoimeentulo, joka tukisi myös työhönpaluuta.

LIITE

Lausuntoa käsiteltäessä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 75 artiklan 3 kohta):

Muutosehdotus 1

SOC/802

Sosiaalisen suojelun epätasainen kattavuus

Kohta 5.9

Muutetaan:

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
ETSK toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuin ja kansalliset tuomioistuimet asettavat rajaavia ehtoja sosiaalisessa suojelussa ilmenevien sukupuolten välisten erojen korjaamiselle kansallisessa lainsäädännössä säädettävillä positiivisilla erityistoimilla. ***Komitea ehdottaa siksi, että komissio ja neuvosto uudistaisivat direktiiviä 79/7/EY ja saattaisivat sen ajan tasalle.*** ETSK kehottaakin komissiota tekemään mahdollisimman pian arvioinnin direktiivin 79/7/EY täytäntöönpanosta ja ***ehdottamaan tarvittaessa neuvostolle ja Euroopan parlamentille*** tarkoituksenmukaisimmiksi katsomiaan uudistuksia***, joilla edistettäisiin sitä, että jäsenvaltiot todella korjaisivat nämä eroavaisuudet*** työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kautta ***SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdan mukaisesti***.	ETSK toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuin ja kansalliset tuomioistuimet asettavat rajaavia ehtoja sosiaalisessa suojelussa ilmenevien sukupuolten välisten erojen korjaamiselle kansallisessa lainsäädännössä säädettävillä positiivisilla erityistoimilla. ETSK kehottaakin komissiota tekemään mahdollisimman pian arvioinnin direktiivin 79/7/EY täytäntöönpanosta ja ***kannustamaan jäsenvaltioita toteuttamaan*** tarkoituksenmukaisimmiksi katsomiaan uudistuksia ***näiden eroavaisuuksien korjaamiseksi jäsenvaltiotasolla*** työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kautta ***ja toteuttamalla SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja positiivisia toimia***.

Perustelu

Sen sijaan, että kehotetaan tarkistamaan direktiiviä 79/7/EY, tekstissä olisi keskityttävä siihen, että jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan asianmukaiset uudistukset. SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdassa määrätään: ”Jotta miesten ja naisten välinen täysi tosiasiallinen tasa-arvo toteutuisi työelämässä, tasa-arvoisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta sellaisia erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan liittyviä haittoja.”

Äänestystulos

Puolesta:	82
Vastaan:	90
Pidättyi äänestämästä:	20

Muutosehdotus 2

SOC/802

Sosiaalisen suojelun epätasainen kattavuus

Kohta 1.5

Muutetaan:

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
Sulkematta pois ***mahdollisuutta harkita lainsäädäntövälineen antamista*** ETSK katsoo, että neuvoston suositus jäsenvaltioille sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta mahdollistaa edistymisen seuraavissa asioissa:	Sulkematta pois ***mahdollisia EU:n lisätoimia jäljellä oleviin haasteisiin vastaamiseksi*** ETSK katsoo, että neuvoston suositus jäsenvaltioille sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta mahdollistaa edistymisen seuraavissa asioissa:
a) asianmukaiset sosiaaliturvajärjestelmät (virallisessa kattavuudessa ilmenevien aukkojen paikkaaminen)	a) asianmukaiset sosiaaliturvajärjestelmät (virallisessa kattavuudessa ilmenevien aukkojen paikkaaminen)
b) kerrytettävät tai järjestelmien välillä siirtokelpoiset oikeudet (tosiasiallinen kattavuus)	b) kerrytettävät tai järjestelmien välillä siirtokelpoiset oikeudet (tosiasiallinen kattavuus)
c) riittävät etuudet, joissa on oikeasuhteiset omavastuuosuudet (riittävyys)	c) riittävät etuudet, joissa on oikeasuhteiset omavastuuosuudet (riittävyys)
d) asianmukainen tiedotus oikeuksista ja velvollisuuksista (avoimuus).	d) asianmukainen tiedotus oikeuksista ja velvollisuuksista (avoimuus).

Perustelu

Ei ole tarpeen viitata mahdollisuuteen harkita lainsäädäntövälineen antamista, ottaen huomioon, mitä todetaan komission kertomuksessa neuvostolle sosiaalisen suojelun saatavuutta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta koskevan neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta. Siinä todetaan muun muassa seuraavaa:

— Neuvoston suositus on osaltaan vauhdittanut muutosten tekemistä vakiintuneisiin kansallisiin sosiaalisen suojelun järjestelmiin.

— Suositus on olennaisempi kuin koskaan, sillä se varmistaa, että sosiaalisen suojelun järjestelmät pystyvät lieventämään taloudellisten häiriöiden vaikutuksia suurella osalla aktiivisesta väestöstä.

— Neuvoston suosituksen täytäntöönpano on liitettävä laajempiin sosioekonomisiin toimintapolitiikkoihin sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. Tärkeää on, että jotkin jäsenvaltiot käyttivät suositusta ja siihen liittyvää kansallista täytäntöönpanoprosessia tilaisuutena pohtia, toteuttaa tai valmistella sosiaalisen suojelun järjestelmiensä yleisiä uudistuksia.

— Järjestelmien mukauttaminen sosiaalisen suojelun saatavuuden parantamiseksi kaikkien kannalta on pitkäaikainen prosessi, johon osallistuvat työmarkkinaosapuolet ja muut asiaankuuluvat kansalliset organisaatiot.

— Komission kertomuksen olisi käynnistettävä keskustelu siitä, miten jäljellä oleviin haasteisiin voidaan vastata ja miten EU voisi tukea näitä toimia.

Äänestystulos

Puolesta:	81
Vastaan:	105
Pidättyi äänestämästä:	12

Muutosehdotus 3

SOC/802

Sosiaalisen suojelun epätasainen kattavuus

Kohta 1.9

Muutetaan:

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
ETSK toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuin ja kansalliset tuomioistuimet asettavat rajaavia ehtoja sosiaalisessa suojelussa ilmenevien sukupuolten välisten erojen korjaamiselle kansallisessa lainsäädännössä säädettävillä positiivisilla erityistoimilla. ***Komitea ehdottaa siksi, että komissio ja neuvosto uudistaisivat direktiiviä 79/7/EY ja saattaisivat sen ajan tasalle.*** ETSK kehottaakin komissiota tekemään mahdollisimman pian arvioinnin direktiivin 79/7/EY täytäntöönpanosta ja ***ehdottamaan tarvittaessa neuvostolle ja Euroopan parlamentille*** tarkoituksenmukaisimmiksi katsomiaan uudistuksia***, joilla edistettäisiin sitä, että jäsenvaltiot todella korjaisivat nämä eroavaisuudet*** työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kautta ***SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdan mukaisesti***.	ETSK toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuin ja kansalliset tuomioistuimet asettavat rajaavia ehtoja sosiaalisessa suojelussa ilmenevien sukupuolten välisten erojen korjaamiselle kansallisessa lainsäädännössä säädettävillä positiivisilla erityistoimilla. ETSK kehottaakin komissiota tekemään mahdollisimman pian arvioinnin direktiivin 79/7/EY täytäntöönpanosta ja ***kannustamaan jäsenvaltioita toteuttamaan*** tarkoituksenmukaisimmiksi katsomiaan uudistuksia ***näiden eroavaisuuksien todelliseksi korjaamiseksi*** jäsenvaltiotasolla työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kautta ***ja toteuttamalla SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja positiivisia toimia***.

Perustelu

Sen sijaan, että kehotetaan tarkistamaan direktiiviä 79/7/EY, tekstissä olisi keskityttävä siihen, että jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan asianmukaiset uudistukset. SEUT-sopimuksen 157 artiklan 4 kohdassa määrätään: ”Jotta miesten ja naisten välinen täysi tosiasiallinen tasa-arvo toteutuisi työelämässä, tasa-arvoisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta sellaisia erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan liittyviä haittoja.”

Äänestystulos

Sama kuin kohtaan 5.9 esitetyssä muutosehdotuksessa 1 (toisiinsa liittyvät muutosehdotukset).